

DOĞU'NUN BİLGİ BİRİKİMİ

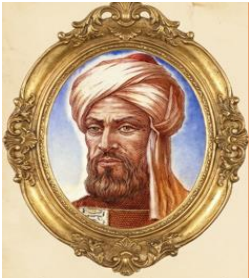
- Orta Çağ'da Avrupa karanlık bir dönem yaşarken, Türk-İslam dünyası bilimde "Altın Çağ"ını yaşıyordu.
- Bu dönemde bilimsel çalışmalar; Endülüs Emevileri, Abbasiler ve Selçuklular gibi devletlerin desteğiyle zirveye ulaşmıştır.

Beytül-Hikme (Bilgelik Evi)

- 830 yılında Bağdat'ta halife el-Memun tarafından kurulan bu merkez, bilimin gelişiminde dönüm noktasıdır.
- **Önemi:** Sadece bir kütüphane değil, aynı zamanda bir çeviri merkezi ve akademidir.
- **Faaliyetleri:** Antik Yunan, Hint ve Roma eserleri Arapçaya çevrilmiş; bu eserler sadece tercüme edilmekle kalmamış, eleştirel bir gözle incelenerek geliştirilmiştir.

Türk-İslam Bilginleri ve Çalışmaları

- Bu dönemde yetişen bilginler, disiplinler arası (farklı alanlarda) çalışmalar yaparak dünya bilim mirasına yön vermişlerdir.

el-Harezmi (Matematik ve Astronomi)

el-Harezmi (780-850)

- Cebir alanındaki ilk eserleri yazmış, Avrupa üniversitelerinde yüzyıllarca ders kitabı olarak okutulmuştur.
- "0" rakamını aritmetiğe kazandırmış ve Hint sayı sisteminin dünyaya yayılmasını sağlamıştır.
- Şehirlerin, okyanusların ve boylam dairelerinin konumlarını içeren önemli bir coğrafya kitabı yazmıştır.

Farabi (Felsefe ve Mantık)

Fârâbî (870-950)

- **Muallim-i Sani (İkinci Üstat):** Aristo'dan sonra gelen en büyük mantıkçı kabul edildiği için bu unvanla anılır.
- **Sınıflandırma:** Bilimleri; dil, mantık, uygulamalı bilimler (matematik, astronomi vb.), doğa bilimleri ve siyaset gibi kategorilere ayıran ilk kişidir.

İbn-i Sina (Tıp ve Felsefe)

İbn-i Sina (980-1037)

- **Avicenna:** Batı dünyasında bu isimle tanınır.
- **El-Kanun Fi't-Tıp (Tıp Kanunu):** 14 ciltlik bu tıp ansiklopedisi, 17. yüzyıla kadar hem Doğu hem de Batı üniversitelerinde ana kaynak olarak okutulmuştur.
- **Kitabü's-Şifa:** İyileşme kitabı olarak bilinen dev eseri tıp, fizik ve felsefeyi kapsar.

el-Hâzinî (Fizik ve Astronomi)

el-Hâzinî (?-1155)

- **Hassas Terazî:** Maddelerin özgül ağırlıklarını ölçen özel bir terazî geliştirmiştir.
- **Zic:** Yıldızların ve gezegenlerin gökyüzündeki konumlarını büyük bir doğrulukla kaydeden yıldız cetvelleri hazırlamıştır.
- Yer çekimi ve maddelerin yoğunlukları üzerine önemli

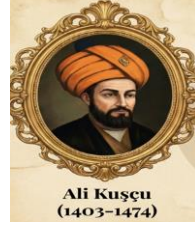
el-Cezeri (Robotik ve Sibernetik)

- **Otomatik Makineler:** Suyun gücüyle çalışan saatler, havuzlar, fişkiyeler ve robotik düzenekler yapmıştır.
- **Kitab'ül Hiyel:** Yapmış olduğu bu olağanüstü makinelerin çalışma prensiplerini ve teknik çizimlerini bu kitapta toplamıştır. (Örn: Fil Saati).

İbn-i Haldun (Sosyoloji ve Tarih)

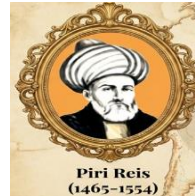
İbn-i Haldun (1332-1406)

- **Sosyolojinin Kurucusu:** Toplamların yapısını, devletlerin doğuşu ve çöküşünü inceleyerek günümüz sosyoloji ve tarih bilimlerinin temelini atmıştır.
- **Mukaddime:** En ünlü eseridir. Bu eserinde iklimlerin insan yaşamına etkisinden ekonomi ve devlet yönetimine kadar pek çok konuyu ele almıştır.

Ali Kuşçu (Astronomi ve Matematik)

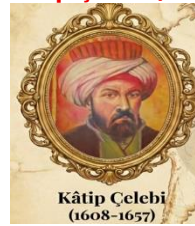
Ali Kuşçu (1403-1474)

- Fatih Sultan Mehmed'in davetiyle İstanbul'a gelmiş ve Ayasofya Medresesi'nde müderrislik yapmıştır.
- Astronomi: İstanbul'un enlem ve boylam derecelerini belirlemiş, gök cisimlerinin konumlarını gösteren tabloları (Zic) düzeltmiştir.

Piri Reis (1465-1554)

Piri Reis (1465-1554)

- **Dünya Haritası:** 1513 ve 1528 yıllarında çizdiği dünya haritaları dönemine göre inanılmaz bir doğruluk payına sahiptir.
- **Kitab-ı Bahriye:** Denizcilik, yön bulma ve limanlar hakkında bilgilerin yer aldığı en önemli eseridir.

Kâtip Çelebi (1608-1657)

Kâtip Çelebi (1608-1657)

- **Cihannüma:** Dünya haritası ile birlikte Avrupa ve Anadolu'nun coğrafi özelliklerini anlatan dev bir başvuru kitabıdır.
- **Keşfü'z-Zunûn:** Dönemine kadar yazılmış olan binlerce kitabı alfabetik sırayla inceleyen muazzam bir bibliyografya eseridir.